AUTOALAN KESKUSLIITTO

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

AUTOALAN KESKUSLIITTO RY:N LAUSUNTO KULUTTAJANSUOJALAIN (HE 180/2021 vp) MUUTTAMISESTA

Autoalan Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua kuluttajansuojalain (HE 180/2021 vp) muuttamisesta.

Haluamme erityisesti kiinnittää huomiota esityksessä alla oleviin kohtiin:

Valittu täytäntöönpanolinja

Valittu täytäntöönpanolinja on pääsääntöisesti perusteltu. Ajoneuvojen pitkästä elinkaaresta, suomalaisista haastavista, termisistä olosuhteista sekä Kuluttajansuojalaissa omaksutusta tuotteen oletettavissa olevaan kestoikään perustuvassa myyjän virhevastuusta aiheutuu kuitenkin suomalaisille autokauppiaille kohtuuttomia haasteita, jotka korostuvat tietyissä osissa valittua täytäntöönpanolinjaa.

Valitusta linjasta kärsivät erityisesti suomalaiset perheyritykset kansainvälisten ajoneuvovalmistajien hyötyessä linjasta. **Vuositasolla valittu täytäntöönpanolinja tarkoittaa jopa n. 100 M€:n suuruista tulonsiirtoa suomalaisilta perheyrittäjiltä kansainvälisille ajoneuvovalmistajille.** Suomalaiset autokaupat ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikki perheyrityksiä.

Myyjän vastuu

Direktiivin mukainen virhevastuuaika on lähtökohtaisesti kaksi vuotta tavaran toimitusajankohdasta. Direktiiviä täytäntöönpantaessa on Suomessa valittu voimassa oleva linjaus, jonka mukaan virhevastuun kestolle ei ole säädetty nimenomaista aikarajaa, vaan myyjän vastuuaika määrittyy tavaran oletettavissa olevan kestoiän perusteella.

Valitussa linjassa tavaran oletetusta kestoiästä on kestokulutustavaroiden kuten ajoneuvojen osalta erityisesti se haaste, että tuote on suunniteltu kestämään suunnitellun eliniän edellyttäen, että sitä huolletaan valmistajan Suomeen laatiman huolto-ohjelman mukaisesti sekä käytetään suunnitellulla, tavanomaisella tavalla.

Tutkimuksiin perustuva valitettava tosiasia on, että kuluttajat yleisesti laiminlyövät ajoneuvojensa huoltamisen valmistajan huolto-ohjelman mukaisesti, erityisesti vanhemmissa ajoneuvoissa, tekemällä ainoastaan vuosihuollon tai öljynvaihdon.

Autoalan Keskusliitto ry · Mikonkatu 8 A, 10. krs, 00100 Helsinki · Y-tunnus: 0211036-9 akl.fi

Ajoneuvoja voidaan myös käyttää eri tavalla kuin ne on suunniteltu käytettäväksi ja väärinkäyttämisen toteennäyttäminen jälkikäteen on käytännössä mahdotonta.

Kuluttaja voi omalla käyttäytymisellään huomattavasti vaikuttaa tuotteen kestävyyteen. Huolenpitovelvollisuudella tuotteesta on ratkaiseva merkitys tuotteen kestoa ajatellen. **Oikeudenmukaista ja kohtuullista olisi, että vastapainona myyjän erittäin pitkälle vastuuajalle korostettaisiin ostajan huolenpitovelvollisuutta tuotteesta ostajan myötävaikutusvelvollisuutena koko tuotteen elinkaaren ajan – ei pelkästään hetkenä ennen kaupantekohetkeä.** Ajoneuvoissa tämä tarkoittaa mm. ajoneuvon huoltamista ajoneuvon valmistajan Suomeen laatimien huolto-ohjelmien mukaisesti.

Tukevaisuudessa ajoneuvojen huoltaminen valmistajan Suomeen tekemien huolto-ohjelmien mukaisesti vain korostuu. Ajoneuvojen huolloissa ennakoidaan osien kestävyyttä, jolla on vaikutusta laajempien seurannaisvahinkojen syntymisessä. Ajoneuvot ovat korkeateknologisia tuotteita, jotka toimivat suunnitellusti ainoastaan, mikäli niitä huolletaan oikein. Hiukankin vääränlainen öljy, varaosa tai ohjelmistopäivityksen laiminlyönti voi aiheuttaa ajoneuvon vikaantumisen. Ei välttämättä juuri välittömästi huollon jälkeen tai edes lähiaikoina siitä vaan vasta seuraavien huoltovälien aikana. Muissa kuin valmistajan valtuuttamissa korjaamoissa tehtyjen huoltojen osalta on jälkikäteen vaikeaa, ellei jopa mahdotonta todeta, onko aikaisemmissa huolloissa käytetty oikeita varaosia, kun ajoneuvon omistusoikeuskin on saattanut välissä vaihtua.

Käytetyissä tuotteissa olisi mielestämme perusteltua harkita direktiivin mahdollistamaa vuoden pituista tai ainakin selkeästi uutena myytävää tuotetta alhaisempaa myyjän vastuuaikaa. Käytetty tuote on kuitenkin aina käytetty eikä siltä voi edellyttää uuden tuotteen ominaisuuksia.

Vaihtoehtoisesti myyjän vastuun toteutumiselle voitaisiin säätää Tanskan ja Ruotsin mallin mukainen joko kahden tai kolmen vuoden pituinen ns. absoluuttinen reklamaatioaika, jolloin ostajan on viimeistään reklamoitava myyjää tuotteessa olevasta virheellisyydestä. Nykyinen, käytännössä jopa kymmenen vuoden pituinen myyjän vastuuaika on täysin kohtuuton sekä yleisen oikeustajun vastainen autokaupan osalta erityisesti ottaen huomioon, ettei ostajalla ole huolenpitovelvollisuutta tuotteesta omistusaikanaan.

Valittu täytäntöönpanolinja on myös kansainvälisen kaupan kannalta valitettava, koska lopputuloksena EU-alueella myyjän vastuuaika vaihtelee, mikä lisää epävarmuustekijöitä. Käytännössä tämä on johtanut esimerkiksi ajoneuvoissa siihen, että ulkomaiset toimijat eivät myy suomalaisille kuluttajille suoraan ajoneuvoja, mikä on johtanut sekä tuotevalikoiman kapenemiseen että hintatason nousuun Suomessa.

Suomeen tuodaan vuosittain n. 50 000 käytettyä ajoneuvoa ja Suomesta viedään ulos ainoastaan muutamia ns. erikoisajoneuvoja. Tämä siitä huolimatta, että autoverotuksellisesti ajoneuvon Suomeen tuominen ja täältä vieminen on tehty

Autoalan Keskusliitto ry · Mikonkatu 8 A, 10. krs, 00100 Helsinki · Y-tunnus: 0211036-9 akl.fi

veroneutraaliksi. Näennäisestä kuluttajien suojan parantamisesta saattaakin aiheutua kuluttajien aseman heikentyminen kokonaisuutena arvioiden.

Virhevastuuolettama

Ns. virhevastuuolettama pitenee ehdotuksessa kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen. Vuoden kuluessa tavaran luovutuksesta ilmenevä virhe oletettaisiin olleen tavarassa jo luovutushetkellä, jollei toisin osoiteta tai oletus ole virheen taikka tavaran luonteen vastainen. Tämä on direktiivin mukaista, mutta johtuen kuluttajansuojalaissa omaksutusta myyjän tuotteen elinkaareen perustuvasta vastuusta, direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa tulisi myös tässä yhteydessä korostaa ostajan huolenpitovelvollisuutta tuotteesta ostajan myötävaikutusvelvollisuutena.

Lisäksi joko suoraan lakitekstistä tai vähintään sen perusteluosiossa tulisi **nykyistä selkeämmin käydä ilmi ostajan velvollisuus näyttää virheen olemassaolo kaupantekohetkellä sen jälkeen, kun virhevastuuolettaman ns. käännetty todistustaakka on vuoden jälkeen päättynyt.** Eli tulisi nykyistä selkeämmin todeta toisaalta perusolettama virheen olemassaolosta jo kaupantekohetkellä, mikäli virhe ilmenee vuoden sisällä kaupan tekemisestä eikä myyjä toisin osoita ja toisaalta myös vastaavasti olettama tuotteen virheettömyydestä, mikäli virhe ilmenee myöhemmin kuin vuosi kaupantekohetkestä, jollei ostaja osoita virheen olemassaoloa jo kaupantekohetkellä.

Pelkkä tuotteen vikaantuminen ennenaikaisesti ei sinällään suoraan osoita tuotteen viallisuutta kaupantekohetkellä, koska tuotteen huoltamisella sekä käyttämisellä on ratkaiseva merkitys tuotteen suunniteltuun kestävyyteen. Ratkaisukäytäntö Kuluttajariitalautakunnassa lähtee kuitenkin tällä hetkellä siitä, että ajoneuvon oletetaan automaattisesti olleen virheellinen kaupantekohetkellä, mikäli ajoneuvo on hajonnut ennenaikaisesti. Eli ostajalle ei käytännössä ole asetettu näyttötaakka virheestä virhevastuuolettaman umpeen kulumisen jälkeen. Näin huolimatta siitä miten ajoneuvoa on huollettu tai käytetty, tai huolimatta siitä, että kaupantekohetkestä on saattanut kulua vuosikausia. Myyjän vastuu on voinut konkretisoitua tällä tavalla automaattisesti esim. kuusi – seitsemän vuotta aikaisemmin tehdystä autokaupasta. Tämä on kestämätöntä vastuullisesti toimivan autokaupan kannalta.

Aikaisemman myyntiportaan virhevastuu

Valitussa täytäntöönpanolinjassa ei olla haluttu puuttua voimassa olevaan aikaisemman myyntiportaan virhevastuun tulkintaan, jonka mukaan aikaisemman myyntiportaan virhevastuu katkeaa siinä vaiheessa, kun kuluttajaostaja luovuttaa tavaran edelleen. Tämä on erittäin valitettavaa suomalaisen autokaupan kannalta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ajoneuvon myyjä vastaa yksinomaan tuotteessa olevasta valmistusvirheestä, mutta virheellisen ajoneuvon valmistanut ajoneuvovalmistaja ei vastaa valmistamastaan virheellisestä tuotteesta lainkaan takuuajan päätyttyä.

Autoalan Keskusliitto ry · Mikonkatu 8 A, 10. krs, 00100 Helsinki · Y-tunnus: 0211036-9 akl.fi

Valtaosa ajoneuvojen tuotevirheistä johtuu ajoneuvovalmistajien joko suunnittelu- tai tuotantokustannusten optimointivirheistä. Ajoneuvovalmistajille ei tällä hetkellä ole intressiä valmistaa kestävän kehityksen mukaisia kestäviä tuotteita vaan pikemminkin intressi painaa valmistuskustannukset mahdollisimman alhaisiksi, koska valmistajan vastuu tuotteesta katkeaa tuotteen vaihtaessa omistajaa.

Valmistusvirheet tulevat tyypillisesti ilmi vasta takuuajan päättymisen jälkeen, joten valmistajat eivät käytännössä joudu vastaamaan valmistamistaan virheellisistä tuotteista. Ajoneuvojen suomalaiset myyjät vastaavat siten yksinomaan valtaosasta ajoneuvoissa olevista valmistusvirheistä loppuasiakkaille.

Jäsenemme ovat arvioineet, että vuositasolla ajoneuvojen valmistusvirheet aiheuttavat jopa 100 M€ suuruisen korjaustarpeen. Tämä on erityisen valitettavaa, koska vastuunkantajiksi joutuvat valitussa täytäntöönpanolinjassa yksinomaan suomalaiset perheyritykset kansainvälisten ajoneuvovalmistajien kerätessä hyödyn tuotantokustannusten optimoinnista. **Käytännössä tämä tarkoittaa n. 100 M€ suuruista vuotuista tulonsiirtoa suomalaisilta perheyrityksiltä kansainvälisille ajoneuvovalmistajille.**

Valmistajien vastuuta kestokulutushyödykkeistä tulisi korostaa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. **Esitämmekin aikaisemman myyntiportaan virhevastuun laajentamista myyjän ohella myös tuotteen aikaisempiin myyntiportaisiin, erityisesti tuotteen valmistajiin.**

Ajoneuvojen valmistajilla sekä maahantuojilla on tosiasiassa myyjiä huomattavasti paremmat edellytykset varautua valmistusvirheisiin sekä niiden korjaamiseen. Esitetystä muutoksesta hyötyisivät myös suomalaiset kuluttajat, erityisesti myyjän maksukyvyttömyystilanteissa.

<u>Myyjän oikeus vaatia hyvitystä liiketoimintaketjun aikaisemmalta vaiheelta</u>

Tavarankauppadirektiivin 18 artiklassa säädetään, että kun myyjä on vastuussa kuluttajalle virheestä, joka johtuu toisen henkilön liiketoimintaketjun aikaisemmassa vaiheessa toteuttamasta toimesta tai laiminlyönnistä, myyjällä on oltava oikeus vaatia hyvitystä vastuussa olevalta henkilöltä tai henkilöiltä liiketoimintaketjussa. Valitussa täytäntöönpanolinjassa Artiklaa ei ole perustelujen mukaan katsottu tarpeen panna erikseen täytäntöön, koska kauppalaissa säädetään yleisesti myyjän virhevastuusta liikekaupoissa ja, koska Suomi on myös ratifioinut kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan YK:n yleissopimuksen.

Valitettavasti perustelu ontuu, koska myyjän **kuluttajansuojalain mukainen vastuu kuluttajalle myymästään tuotteesta on huomattavasti ankarampi ja pitkäkestoisempi kuin perusteluissa mainittu kauppalain tai YK:n yleissopimuksen mukainen vastuu.** Valitusta täytäntöönpanolinjasta hyötyvät kansainväliset valmistajat ja kärsivät erityisesti suomalaiset perheyritykset, jotka vastaavat myymästään tuotteesta hyvinkin pitkän ajanjakson, mutta eivät käytännössä voi kääntyä oman sopimuskumppaninsa puoleen, koska B2B suhteessa sovellettavan

Autoalan Keskusliitto ry · Mikonkatu 8 A, 10. krs, 00100 Helsinki · Y-tunnus: 0211036-9 **akl.fi**

lainsäädännön vastuuvelvoitteet ovat erilaiset kuin kuluttajansuojalain. **Olisi oikeudenmukaista sekä kansallisen edun mukaista, että tuotteen myyjällä olisi oikeus kääntyä kuluttajille tuotteen valmistaneen tai tuottaneen tahon puoleen silloin, kun on itse joutunut korvausvastuuseen virheellisestä tuotteesta.**

Helsingissä 16.11.2021

AUTOALAN KESKUSLIITTO RY

Timo Niemi
Lakiasiainjohtaja, toimitusjohtajan sijainen
varatuomari

Autoalan Keskusliitto ry · Mikonkatu 8 A, 10. krs, 00100 Helsinki · Y-tunnus: 0211036-9 akl.fi